

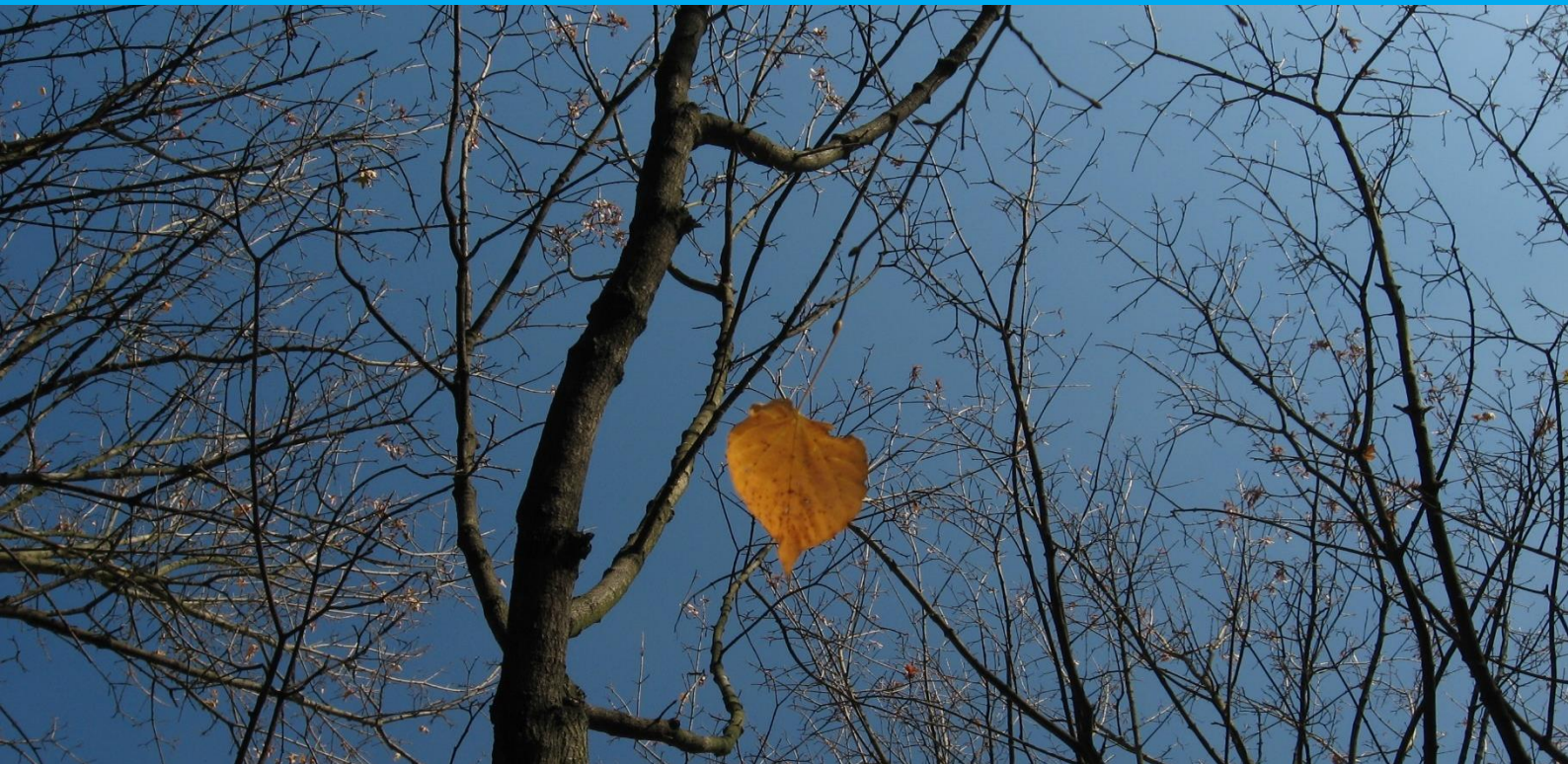


REGISTRERINGSPAKKE

for bruk av

Livets siste dager

**Rammeverk for en individuelt tilpasset plan for lindring i
livets slutfase**



INNHold I REGISTRERINGSPAKKEN

- ☐ Generell orientering om Livets siste dager
- ☐ Registrering for bruk av planen
- ☐ Eksempel på bekreftet ledelsesforankring
- ☐ Kortfattet plan for implementering
- ☐ Orientering om Base Review og Audit
- ☐ Modifisert 10-trinns modell for implementering av Livets siste dager

Mer informasjon finner du her:

Kompetansesenter i lindrande behandling Helseregion Vest (heretter kalt kompetansesenteret) har funksjon som et koordinerende senter for bruk av Livets siste dager. En egen nettverkskoordinator for bruk av planen kan bistå ved spørsmål knyttet til bl.a. registrering, implementering og praktisk bruk. Kontaktopplysninger finner du på nettsiden:

www.helse-bergen.no/palliasjon (se eget punkt om Livets siste dager under praktisk palliasjon)

Når registreringen er mottatt og vurdert på kompetansesenteret, vil hovedkontakten få tilsendt en oppstartspakke til hjelp i implementeringsfasen. Vi tilstreber å gi tilbakemelding i løpet av en uke.

GENERELL ORIENTERING OM LIVETS SISTE DAGER

Livets siste dager er et rammeverk for en individuelt tilpasset plan for lindring i livets slutfase, som baserer seg på kunnskapsbasert praksis og er utarbeidet for bruk i Norge. Planens innhold er i tråd med nasjonale og internasjonale prinsipper og anbefalinger for omsorg til døende. Bruk av en slik plan kan sikre en felles overordnet ramme og struktur for behandling, pleie og omsorg i livets slutfase. Livets siste dager er i 2025 oppdatert til versjon 2.0 i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger.

Nødvendig kompetanse

Bruk av Livets siste dager forutsetter at alle faggrupper som gir behandling, pleie og omsorg til døende pasienter og deres pårørende, har kompetanse i grunnleggende palliasjon. Obligatorisk undervisning, opplæring og oppfølging er påkrevd for å sikre den nødvendige forståelsen for bruken av planen og for å fastholde og videreføre implementeringen på en forsvarlig måte på det enkelte brukersted. Det enkelte tjenestested har ansvar for at planen brukes i tråd med hensikten.

Hvor bruke og til hvilke pasienter

Livets siste dager finnes i en felles utgave, som kan brukes både i sykehus, sykehjem og hjemmesykepleie og på palliative/lindrende enheter eller hospice. Planen kan bidra til å innføre en felles kultur og kompetanse i omsorgen for den døende og familien på tvers av nivåene i helsetjenesten, og dermed bli et viktig verktøy for samhandling omkring pasienter i siste livsfase. Livets siste dager kan brukes ved forventede dødsfall hos voksne, uavhengig av pasientens diagnose.

Kriterier for å bruke Livets siste dager

Livets siste dager skal kun brukes til døende pasienter, det vil si i de aller siste levedager og -timer. Alle mulige reversible årsaker til pasientens tilstand skal være vurdert, og behandlingsteamet, minimum lege og sykepleier, skal være enige om at pasienten er døende. Bruken av planen skal vurderes fortløpende, og alltid revurderes og dokumenteres dersom pasientens tilstand bedres, det uttrykkes tvil, bekymring eller uenighet knyttet til bruken av planen eller planen er brukt i inntil tre døgn.

Nasjonalt samarbeid

Norge har en egen referansegruppe og team for bruk av Livets siste dager, bestående av kolleger med tverrfaglig bakgrunn innen geriatri og palliasjon. Representanter fra sykehjem, sykehus, høgskole, universitet og Kreftforeningen, og samtlige regionale kompetansesentre i lindrende behandling utgjør gruppen.

Internasjonalt samarbeid

Universitetet i Liverpool (England) har funksjon som koordinerende senter for den internasjonale samarbeidsgruppen International Collaborative for Best Care for the Dying Person (International Collaborative). Mer enn 20 land er representert i denne gruppen, og Norge er en del av dette samarbeidet gjennom kompetansesenteret, som er godkjent som et internasjonalt referansesenter for omsorg til døende og deres pårørende. Samarbeidet består bl.a. av ulike arbeids- og prosjektgrupper knyttet til utviklingen av 10/40 modellen (utgangspunktet for plandokumentet), forskning og utvikling, kvalitetssikring, undervisning, og opplæring.

REGISTRERINGSSKJEMA FOR BRUK AV LIVETS SISTE DAGER

Registrering er et krav for å ta i bruk Livets siste dager.

I feltet under synliggjøres ansvarlig institusjon/kommune/organisasjon og ev. tilhørende brukersteder som førstnevnte er hovedkontakt for. Alle kontaktopplysninger må være jobbrelevante. Vennligst bruk blokkbokstaver.

Institusjon/kommune/organisasjon	Ønsker plan på: Bokmål ☐ Nynorsk ☐	EPJ som brukes:	Planlegges Base Review?
Navn			
Adresse			
Telefon			
Brukersted 1			
Brukersted 2			
Brukersted 3			
Brukersted 4			

Hovedkontakt (den som skal stå for implementeringen)	
Navn og stilling	
Adresse	
Telefon	
E-postadresse	

Ansvarlig lege tilknyttet (den som skal forankre implementering og bruk av planen i legetjenesten)	
Navn	
Adresse	
Telefon	
E-postadresse	
Ev. tilknytningsforhold	

Tilknytning til palliativt fagmiljø (det nærmeste lokale/regionale palliative team)	
Organisasjonsnavn	
Navn leder	
Adresse	
Telefon	
E-postadresse	

Underskrift av den som har utfylt skjemaet	
Dato: _____	
Navn med blokkbokstaver: _____	
Signatur: _____	

EKSEMPEL PÅ BEKREFTET LEDELSESFORANKRING Bruk brevmal tilhørende aktuell institusjon/kommune/organisasjon

STILES TIL:

Katrin Sigurdardottir
leder/overlege
Kompetansesenter i lindrande behandling Helseregion Vest
Postboks 1400
Haukeland Universitetssjukehus
5021 Bergen

Til Katrin Sigurdardottir

Dato:

Registrering for bruk av Livets siste dager

Dette er en bekreftelse på ledelsesforankring og støtte til innføring og bruk av Livets siste dager for [Skriv inn navn på institusjon/kommune/organisasjon].

Med vennlig hilsen

[Signatur]

Leder for [Skriv inn navn på institusjon/kommune/organisasjon og ev. stempel]

RETURNERES SAMMEN MED FERDIG UTFYLT REGISTRERINGSSKJEMA OG PLAN FOR IMPLEMENTERING TIL:

Kompetansesenter i lindrande behandling Helseregion Vest. Registreringspapirene skannes og sendes som vedlegg i epost til: lindrende.behandling@helse-bergen.no Merk emnefeltet med følgende tekst: «Registrering for bruk av Livets siste dager»
--

Alternativt kan det sendes per post til: Kompetansesenter i lindrande behandling Helseregion Vest Haukeland Universitetssjukehus Postboks 1400 5021 Bergen

Ved ev. spørsmål ta kontakt Telefon: 55 97 57 90/ 99 20 40 09
--

KORTFATTET PLAN FOR IMPLEMENTERING

Å skissere en tydelig fremdriftsplan vil være til hjelp for implementeringen lokalt. For at kompetansesenteret skal kunne vurdere og behandle registreringen, samt gi nødvendig informasjon og støtte i implementeringsfasen, må følgende opplysninger vedlegges.

Bakgrunnsopplysninger:

Brukerstedets størrelse:

- Sykehusets antall avdelinger eller avdelingens antall senger
- Sykehjemmets antall avdelinger og senger
- Enhetens antall senger
- Større kommuner: antall innbyggere, bydeler og soner/grupper
- Mindre kommuner: antall innbyggere

Antall forventede dødsfall pr. år på aktuelle implementeringssted.

Har brukerstedet tilknyttet ressurspsykeleier eller kontaktsykeleier i nettverk i kreftomsorg og lindrende behandling? Har brukerstedet ev. tilknyttet kreftkoordinator?

Planlegging:

Er det øremerkede midler til implementeringen? Ev. søkt prosjektmidler?

Hvordan er det planlagt å avsette ressurser til implementeringen; tid og personell?

Er det utpekt lokale ressurspersoner til implementeringen?

Er det kartlagt hvilke tema det trengs undervisning om, og hvem som kan undervise?

Er oppstartstidspunkt for obligatorisk undervisning planlagt?

Hvordan planlegges oppstart, er det for eksempel pilotavdelinger?

Pilotavdelinger anbefales dersom implementering i større institusjoner/kommuner eller interkommunalt samarbeid.

Er det lagt plan for oppfølging og fremdrift?

Når og hvordan er det planlagt evaluering?

ORIENTERING OM BASE REVIEW OG AUDIT

I forbindelse med implementeringen anbefaler vi å gjøre en retrospektiv audit (Base Review) på eksisterende dokumentasjonspraksis i forkant av innføring av Livets siste dager. Formålet er å sette et ekstra fokus på mulige forbedringsområder. Resultatene blir på den måten et viktig redskap i planlegging av nødvendig undervisning og et utgangspunkt for senere evaluering.

I følge REK (Regional komite for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk) og SIKT anses en slik gjennomgang som kvalitetssikring og det er derfor ikke nødvendig å søke om godkjenning, med mindre en planlegger å publisere resultatene.

Det er anbefalt å gå gjennom dokumentasjonen av de siste 20 dødsfallene på brukersteder med mer enn 20 senger. Dersom et brukersted har få dødsfall per år eller fungerer som mindre enheter, vil det være tilstrekkelig å gå gjennom de siste 5-10 dødsfallene.

Pasientene må ha vært innlagt på det aktuelle brukersted i mer enn to døgn før dødsfallet.

Det er viktig å understreke at Base Review kun gir et mål på kvaliteten av dokumentasjonen, noe som ikke nødvendigvis gir det rette og fulle bilde av kvaliteten på den behandling og pleie som er gitt.

Når Livets siste dager er innført og tatt i bruk, gjøres det Audit (evaluering) etter tilsvarende antall dødsfall som beskrevet over. På den måten synliggjøres områder hvor det ev. er oppnådd forbedringer, samt områder med ytterligere forbedringspotensial.

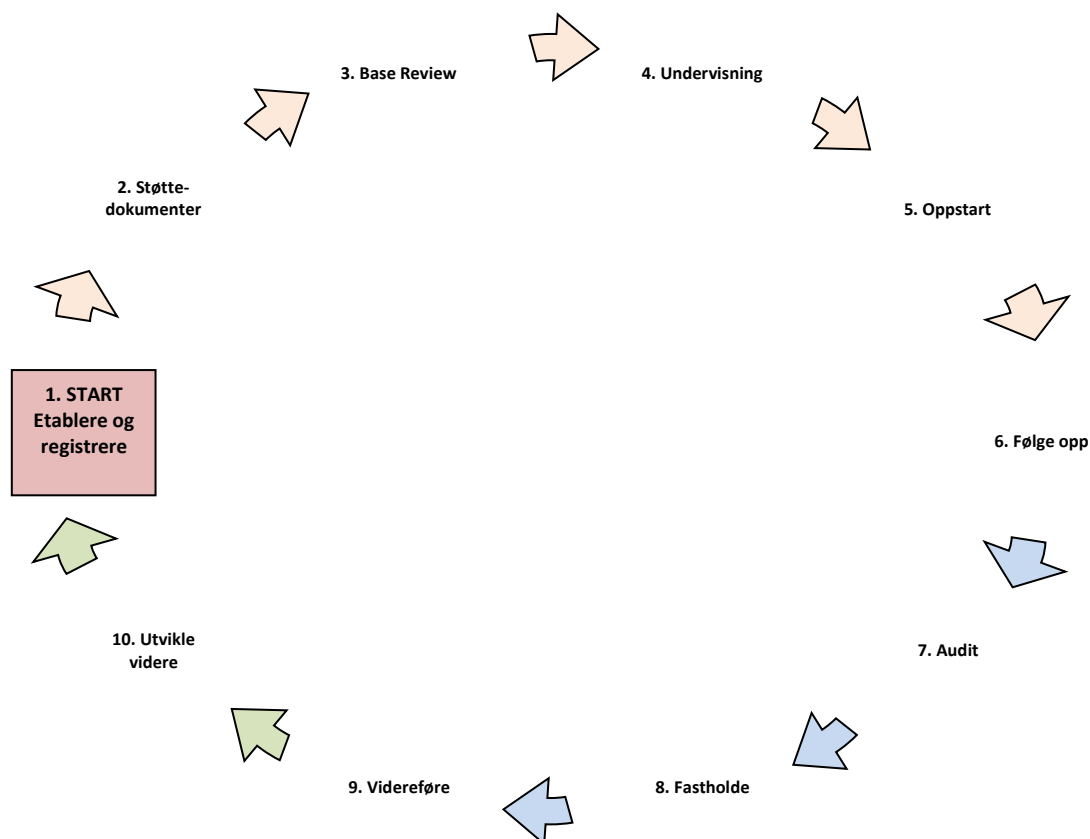
På Kompetansesenter i lindrande behandling Helseregion Vest er følgende evalueringsmateriell tilgjengelig:

- Veiledere og tilhørende skjema for gjennomføring av Base Review og Audit
- Det medsendes Excel fil til lagring av data, samt en PowerPoint mal til fremstilling av resultatene

Materiell til å gjøre Base Review sendes til hovedkontakten dersom det er krysset av for det på registreringsskjemaet, men kan også etterbestilles.

Materiell til å gjøre Audit sendes ut til alle nye registrerte brukersteder i løpet av det første halvåret. Ta kontakt om det ønskes tilsendt på annet tidspunkt.

MODIFISERT 10-TRINNS MODELL FOR IMPLEMENTERING AV LIVETS SISTE DAGER



10- trinnsmodellen er utviklet av Marie Curie Palliative Care Institute i Liverpool og er anbefalt brukt av International Collaborative for Best Care for the Dying Person. Kompetansesenteret har modifisert modellen for norske forhold. For å sikre en god implementering samt fastholde og videreføre bruken av planen, anbefales det å følge trinnene i sirkelen.

Fase 1 Etablere	Trinn 1	Sikre forankring i alle ledd i tjenesten. Lokal arbeidsgruppe utarbeider plan for implementering. Registrering sendes til kompetansesenteret.
Fase 2 Implementere	Trinn 2	Utarbeide og/eller bestille aktuelle støttedokumenter og brosjyrer i tråd med innholdet i <i>Livets siste dager</i> . Hovedkontakten må gjøre seg kjent med innholdet i oppstartspakken, og eventuelt bestille tilgang til plandokumentet i elektronisk pasientjournal (dokumentoverføringsavtale).
	Trinn 3	Bestille, utføre og tilbakemelde resultater fra Base Review- dersom aktuelt.
	Trinn 4	Planlegge og gjennomføre obligatorisk undervisning for alt involvert personale. Bruk «Sjekkliste for implementering» (tilgjengelig i oppstartspakken).
	Trinn 5	Avtale oppstartsdato; sikre at hovedkontakt/lokale ressurspersoner er tilgjengelige.
Fase 3 Følge opp	Trinn 6	Legge til rette for fortløpende gjennomgang, tilbakemelding og refleksjon etter bruk av planen i startfasen.
	Trinn 7	Utføre Audit og tilbakemelde resultatene til brukerstedet.
	Trinn 8	Sikre regelmessig tilbakemelding, refleksjon i hverdagen, repetere / bygge på undervisning, sikre opplæring til nyansatte, delta på aktuelle kurs og fagdager.
Fase 4 Videreføre	Trinn 9 og 10	Sikre regelmessig tilbakemelding, refleksjon i hverdagen, repetere / bygge på undervisning, sikre opplæring til nyansatte, delta på aktuelle kurs og fagdager.